

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนชายแดนไทย-ลาว

The Factors affecting Behavior on Natural and Environmental Conservation of people in border Thai-LAO PDR.

เบญจวรรณ บุญยรัตน์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเพื่อเสนอแนวคิดในการกำหนดมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบบันทึกข้อมูลจากการประชุมกลุ่มเป้าหมาย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ส่วนการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

จากผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ชายแดนไทย-ลาว พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรียงตามลำดับความสำคัญคือ แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (X_3) การเพิ่มขึ้นของประชากร (X_1)และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(X_7) ตัวแปรชุดนี้ร่วมกันสามารถพยากรณ์ความแปรปรวนของพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ร้อยละ 33.7

2. สมการพยากรณ์พฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน ชายแดนไทย-ลาว ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 0.436 + 0.286X_3 + 0.244X_1 + 0.317X_7$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = 0.232Z_3 + 0.223Z_1 + 0.238Z_7$$

3. แนวคิดที่ในการกำหนดมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่

3.1 การให้การศึกษเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2 การสร้างจิตสำนึกแห่งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการทำให้บุคคล เห็นคุณค่า

¹ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนามุมภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

และตระหนัก ในสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ รวมทั้งผลกระทบ จากการทำกิจกรรม ที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม สร้างความรู้สึก รับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ระหว่างสิ่งแวดล้อม และการพัฒนา การสร้างจิตสำนึก โดยการให้การศึกษ

คำสำคัญ: พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนชายแดน ไทย-ลาว

เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาจิตใจ ของบุคคล และยังมีผลต่อ พฤติกรรม ของบุคคล ให้มีการเปลี่ยนแปลง การดำเนินชีวิต ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกลมกลืน กับธรรมชาติ

3.3 การส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยให้เอื้อต่อสิ่งแวดล้อม ดำรงชีวิต โดยสอดคล้องกับธรรมชาติ ซึ่งการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม ที่เอื้อต่อสิ่งแวดล้อมนี้ จะเป็น สิ่งที่เกิดตามมา จากการให้การศึกษ และการสร้างจิตสำนึก ทำให้มีการดำรงชีวิต โดยไม่เบียดเบียนธรรมชาติ

Abstract

The purposes of this study were: to investigate factors affecting behaviors on natural and environmental resources conservation of people in Thai-Lao border and to propose practical suggestions to formulate government measures on natural and environmental conservation. Research instruments were questionnaire and data-record form for focus-group discussion. Quantitative data analysis involved frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression. Qualitative data analysis from the interviewed employed content analysis technique with an emphasis on indentifying and clarifying for the phenomena that deviate or contradict with the mainstream practice. The findings revealed that:

1. Predictive variables in sequence of importance were: 1) principles on natural and environmental resources conservation (X_3); 2) an increase of population (X_1); and 3) strategic management schemes (X_7). This set of variables could collectively hold 33.7% confidence in predicting the variance of people's behaviors on natural and environmental resources conservation.

2. The equations for predicting people's behaviors on natural and environmental resources conservation in Thai-Lao border were formulated in raw-score and standard-score formulas as follows:

Equation in raw-score formula:

$$Y' = 0.436 + 0.286X_3 + 0.244X_1 + 0.317X_7$$

Equation in standard-score formula:

$$Z'_y = 0.232Z_3 + 0.223Z_1 + 0.238Z_7$$

3. Practical suggestions in formulating government measures on natural and environmental resources conservation were proposed as follows:

3.1 Integrating natural and environmental resources conservation practices in the classroom context with an emphasis on a learner-center approach.

3.2 Promoting people's awareness on natural and environmental resources conservation. The awareness-raising campaign should aim at promoting public mindedness attributes at the individual level that include awareness raising about benefits of natural and environmental resources, impacts of activities affecting

Keywords: Behavior on Natural and Environmental Conservation, people in border Thai - LAO PDR

natural and environmental resources, responsibilities towards problems resulted from utilizing natural and environmental resources, and development of public mindsets sensitive to natural and environmental problems that becomes the morality foundation of the people to live in harmony with the nature.

3.3 Encouraging people to change their behaviors to live in harmony with the nature. The change of people's lifestyle sensitive to natural and environmental conservation could achieve by means of education and awareness-raising campaign.

บทนำ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่สำคัญในโลกปัจจุบันซึ่งเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของมนุษย์อันเนื่องมาจากความต้องการพื้นฐานและความต้องการความสะดวกสบาย ในด้านต่างๆ กระตุ้นให้มนุษย์พัฒนาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และวิทยาการ ในการนำทรัพยากรธรรมชาติใช้อย่างสะดวกสบายและง่ายยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพัฒนากระบวนการผลิตทางด้านอุตสาหกรรมเพื่อผลิตสินค้าทั้งที่เป็นสินค้าประเภททุน และสินค้าบริโภค ซึ่งกระบวนการผลิตนี้เองที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาอากาศ เป็นพิษ ปัญหาด้านเสียง และผลของการบริโภคก็ทำให้เกิดของเสียกระจายสู่สิ่งแวดล้อม ในรูปของขยะมูลฝอย น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ ฯลฯ

ปัญหาสิ่งแวดล้อม หมายถึง ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ทุกปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวพันกันอย่างเป็นระบบกับสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมอันได้แก่ การเพิ่มขึ้นของประชากรมนุษย์ ความก้าวหน้าทางวิทยาการ การพัฒนาเศรษฐกิจ

ในสภาพปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรมมากขึ้น ดังนั้น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงมีความหมายรวมถึงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถกระทำได้หลายวิธี ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้โดยทางตรง ซึ่งปฏิบัติได้ในระดับบุคคล องค์กร และระดับประเทศ ที่สำคัญ คือ การใช้อย่างประหยัด การนำกลับมาใช้ซ้ำอีก การบูรณซ่อมแซม การบำบัดและการฟื้นฟู การใช้อื่นทดแทน การเฝ้าระวังดูแลและป้องกัน เป็นวิธีการที่จะไม่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย เช่น การเฝ้าระวังการทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูลลงแม่น้ำ คูคลอง การจัดทำแนวป้องกันไฟฟ้า เป็นต้น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยทางอ้อม สามารถทำได้หลายวิธี เช่นการพัฒนาคุณภาพประชาชน โดยสนับสนุนการศึกษา ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องตามหลักวิชา ซึ่งสามารถทำได้ทุกระดับอายุ ทั้งในระบบโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่างๆ และนอกระบบโรงเรียนผ่านสื่อสารมวลชนต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์ เกิดความรักความหวงแหน และให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง

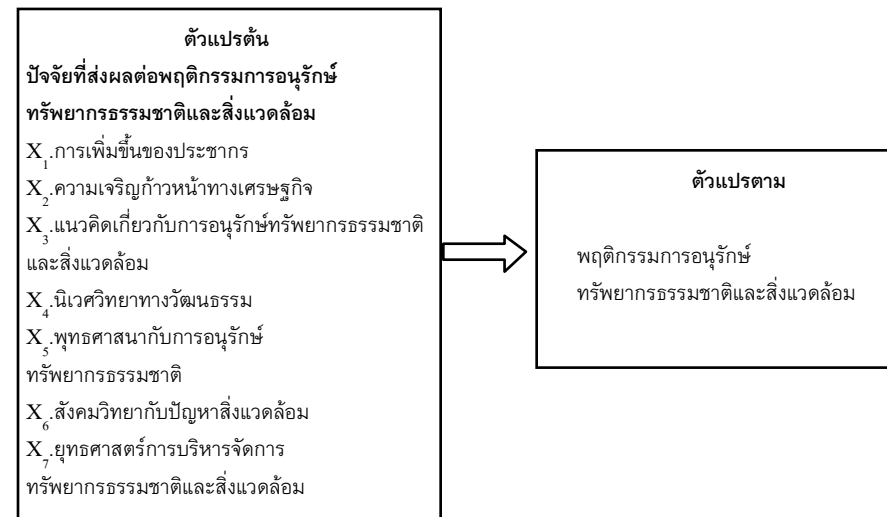
การกำหนดนโยบายและวางแนวทางของรัฐบาล ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้นระยะยาว เพื่อเป็นหลักให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องยึดถือและนำไปปฏิบัติ รวมทั้งการเผยแพร่ข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนจึงเป็นประเด็นสำคัญในการคงอยู่ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประการสำคัญที่สุดคือมีวิธีการหรือแนวปฏิบัติใดที่จะส่งผลให้ประชาชนเกิดจิตสำนึก ความตระหนัก และมีจิตสำนึกต่อการที่จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังโดยเฉพาะพื้นที่แนวชายแดนซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติที่ไว้ร่วมกัน ซึ่งบริเวณภาคเหนือของไทย ลาว พม่าและจีนตอนใต้ ถือเป็นอนุภูมิภาคหนึ่งในสี่แห่งของโลกที่ภาพถ่ายทางอากาศจากดาวเทียมสามารถแสดงถึงพื้นที่ที่เป็นสีเขียวได้

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนชายแดนไทย-ลาว ว่ามีพฤติกรรมการปฏิบัติตนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง แล้วมีวิธีการใดที่ส่งผลให้ประชาชนเกิดจิตสำนึก ความตระหนัก และมีจิตสำนึกต่อการที่จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยพฤติกรรมการปฏิบัติตนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนชายแดนไทย-ลาว
2. เพื่อเสนอแนวคิดในการกำหนดมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนชายแดนไทย-ลาว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ตัวแปรพยากรณ์บางตัวมีความสัมพันธ์ในเชิงเส้นตรงกับพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ในการรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือประชาชนตามแนวชายแดนไทย-ลาว ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ และอำเภอเวียงแก่น ประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง 398 คนและพื้นที่แขวงบ่อแก้ว ประเทศลาว กลุ่มตัวอย่าง 398 โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 758 คน มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบบหลายขั้นตอน การวิจัยเชิงคุณภาพเลือกกลุ่มเป้าหมายจำนวน 15 คน

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม โดยคำถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหน่วยงานผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการแบบประมาณค่าตามแบบลิเคิร์ต (Likert Scale)

ส่วนที่ 3 แนวคิดในการกำหนดมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนชายแดนไทย-ลาว

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การบันทึกข้อมูลในแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และจากการประชุมกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเก็บข้อมูลใน 3 ด้าน คือ

1. คุณลักษณะของพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนชายแดนไทย-ลาว ที่สังคมคาดหวัง
2. ทิศทางหรือแนวโน้มของพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนชายแดนไทย-ลาว ที่เหมาะสม
3. ข้อเสนอแนะสำหรับประชาชนและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 758 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน และประชาชนตามแนวชายแดนไทย-ลาว บุคลากรที่เกี่ยวข้องจำนวน 15 คน เข้าร่วมการประชุมเสวนาระดมความคิดเห็น โดยการจดบันทึกข้อมูลตามประเด็นหลักในการเสวนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการอ่านผลการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์แบบมาตรฐานวัดแบบอันตรภาคชั้นและความหมายที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ดังนี้

สัญลักษณ์และความหมายที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

X_1	หมายถึง	การเพิ่มขึ้นของประชากร
X_2	หมายถึง	ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ
X_3	หมายถึง	แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
X_4	หมายถึง	นิเวศวิทยาทางวัฒนธรรม
X_5	หมายถึง	พุทธศาสนากับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
X_6	หมายถึง	สังคมวิทยากับปัญหาสิ่งแวดล้อม

X_7	หมายถึง	ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
Y	หมายถึง	พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R_2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ
β_0	หมายถึง	ค่าคงที่ของสมการถดถอย
$\beta_j; j=1,2,\dots,k$	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์
ρ	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
SE_b	หมายถึง	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์การถดถอย
SE_{est}	หมายถึง	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณ
t	หมายถึง	อัตราส่วนวิกฤตที่
F	หมายถึง	อัตราส่วนวิกฤตเอฟ
F^{change}	หมายถึง	อัตราส่วนเอฟของของตัวแปรที่เพิ่มเข้าสู่ตัวแบบ
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_k X_k + \epsilon$$

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นการค้นหา และการตรวจสอบคำอธิบายสำหรับกรณีที่มีบางแนวความคิดเบี่ยงเบนหรือขัดแย้งกับแนวความคิดของคนส่วนใหญ่

สรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ชายแดนไทย-ลาว พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรียงตามลำดับความสำคัญคือ แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (X_3) การเพิ่มขึ้นของประชากร (X_1) และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (X_7) ตัวแปรชุดนี้ร่วมกันสามารถพยากรณ์ความแปรปรวนของพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ร้อยละ 33.7

2. การพยากรณ์พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนชายแดนไทย-ลาว ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 0.436 + 0.286X_3 + 0.244X_1 + 0.317X_7$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = 0.232Z_3 + 0.223Z_1 + 0.238Z_7$$

3. แนวคิดในการกำหนดมาตรการภาครัฐเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้แก่

3.1 การให้การศึกษเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้ผู้เรียน ได้รู้จักธรรมชาติที่อยู่รอบตัวมนุษย์อย่างแท้จริง โดยให้มีการศึกษาถึง นิเวศวิทยา และความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความรู้จริง ในการดำรงชีวิต ให้ผสมกลมกลืน กับธรรมชาติที่อยู่โดยรอบ ได้มุ่งสอน โดยยึดหลักศาสนา โดยสอนให้คนมีชีวิต ความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย

3.2 การสร้างจิตสำนึกแห่งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการทำให้บุคคล เห็นคุณค่า และตระหนัก ในสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ รวมทั้งผลกระทบ จากการทำกิจกรรม ที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม สร้างความรู้สึก รับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น

3.3 การส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยให้เอื้อต่อสิ่งแวดล้อม ดำรงชีวิต โดยสอดคล้องกับธรรมชาติ ซึ่งการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม ที่เอื้อต่อสิ่งแวดล้อมนี้ จะเป็นสิ่งที่เกิดตามมา จากการให้การศึกษ และการสร้างจิตสำนึก ทำให้มีการดำรงชีวิต โดยไม่เบียดเบียนธรรมชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรงกับพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนชายแดนไทย-ลาว จากผลการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณแบบรวม พบว่า การเพิ่มขึ้นของประชากร ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นิเวศวิทยาทางวัฒนธรรม พุทธศาสนากับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับ พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับปรีชาชาญ อินทรชิต (2538: 14) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้มาตรการทางกฎหมาย ควบคุม กฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การให้การศึกษ ความรู้ และข้อมูล เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกสาขาอาชีพให้ความเข้าใจและมีจิตสำนึกที่จะร่วมรับผิดชอบสิ่งแวดล้อม การรวมกลุ่ม และผนึกกำลังของผู้ที่สนใจ และเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร่วมกันจัดตั้งเป็นกลุ่ม ชมรม สมาคมเพื่อการอนุรักษ์ การร่วมมือของประชาชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขึ้นของประชากร และ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดี ในการพยากรณ์พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนชายแดนไทย-ลาว ซึ่งสอดคล้องกับรุ่งทิพย์ กล้าหาญ (2539: 119) ส่งผลต่อพฤติกรรม การอนุรักษ์และการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขของผู้คนในชุมชน จำแนกได้เป็น 3 ระบบ คือ

2.1 การขัดเกลาทางสังคมเกี่ยวกับความสัมพันธ์มนุษย์กับมนุษย์ ซึ่งมีความมุ่งหมาย เพื่อให้เกิดการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมตามสถานภาพ บทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบ

2.2 ความสัมพันธ์มนุษย์กับธรรมชาติ เน้นการปฏิบัติต่อธรรมชาติ ตระหนักถึงคุณค่า และธำรงรักษาร่วมกับการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ซึ่งเป็นการขัดเกลาเกี่ยวกับการยอมรับในความแตกต่างและอำนาจ และปฏิบัติตามข้อกำหนดโดยใช้อำนาจบังคับสิทธิ์และความเชื่อมาควบคุมพฤติกรรมของผู้คนในชุมชน เพื่อลดความขัดแย้ง สร้างความร่วมมือสามัคคี โดยความพึงพอใจร่วมกันและแสดงให้เห็นถึงการสร้างระบบความเชื่อซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวใจ เพื่อช่วย เป็นกำลังใจในการแก้ปัญหาและเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ร่วมกัน เพื่อดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ในวิถีทางของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
เนื่องจากกระแสของการแข่งขันและเศรษฐกิจตามแนวชายแดนไทย-ลาวสูงขึ้น ดังนั้น จึงควรสนับสนุนให้ประชาชนสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง และเสริมสร้างทัศนคติต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
2.1 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบตัวแปรปัจจัยทางด้านอื่นๆ กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในการพัฒนาร่วมกันต่อไป

2.2 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาตัวแบบความเป็นจริงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนเขต การค้าชายแดนไทย-ลาว โดยใช้สถิติขั้นสูงเพื่อใช้การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง เพื่อให้ได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการไปใช้เป็นต้นแบบของการพัฒนาต่อไป

ปรีชาชาญ อินทรชิต. (2538). พฤติกรรมการสอนของครูกับความตระหนักและการปฏิบัติ ในการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รุ่งทิพย์ กล้าหาญ. (2539). การขัดเกลาทางสังคมด้านความเชื่อโดยผ่านพิธีกรรม ชุมชนชนบท. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.